

З Валентиною Григорівною ГЕРАСИМЧУК, вчителькою Малатинської СШ, я знайомий давно, ще з шістдесятих років. Але і по сьогодні вона майже не змінилася. Така ж енергійна, молода душею, може годинами розмовляти зі співбесідником і переконає його. Той невичерпний заряд енергії дозволяє Валентині Григорівні справлятися по господарству і вдома, і на роботі, і вести велику громадську роботу як голови жіночої ради Малатинської сільради, так і члена жіночої районної. Відшукайте в районі такого краєзнавця, як Валентина Григорівна. Є, але не рівня їй. Скільки свого часу вона витрачає на пошуки в навколишніх селах! І діапазон цих пошуків дуже і дуже широкий. Прочитайте лише матеріали в «Рідному краї», вони є майже в кожному номері газети. Справді, непіднята цілина з історичної глибини. І в цих розвідках вчительці допомагають люди. Це вже не просто захоплення. Це відкриття призабутих сторінок нашого народу, України. Скажіть, чи в багатьох селах це робиться, чи в багатьох селах є такі краєзнавці? Саме й тут дочерний знак запитання.

Валентина Григорівна — не новачок у справі організації цікавих заходів. Це вона зі своїми колегами робить протягом багатьох десятиків років те, що заслуговує на увагу. Згадайте лише колишній клуб інтернаціональної дружби при Малатинській СШ. Він збирав у польському селі гостей з Литви, Білорусі, Азербайджану, Росії, багатьох країн. І зустрічі вдавалися на славу, і гриміла вона далеко за межами області. Не випадково нашу співрозмовницю нагородили орденом Дружби народів. Втім, це колишня історія. Сьогоднішня — в нашій розмові.

**"КРАЄЗНАВСТВО —
МОЄ ПОКЛИКАННЯ..."**

— **Валентино Григорівно! Коли ви розпочали займатися краєзнавчою роботою?**

— Ой, давно, ще з 1967 року. Писала листи в Острозький краєзнавчий музей, підтримувала зв'язки з Гурієм Бухалом. Зібралось багато матеріалів. Але раніше, самі розумієте, як було: то ленінський музей відкривали, то клуб інтернаціональної дружби створювали. А краєзнавство залишалось осторонь.

Коли в районній газеті почала виласкатися сторінка «Краєзнавець», то я поговорила зі своїми колегами Галиною Григорівною Мандзюк, Людмилою Іванівною Іванишин, Марією Іванівною Сенюх, Валентиною Павлівною Пилипай і намітили разом план дій, зокрема, по напрямках «Іх долю стало рідне село», про спеціалістів, перших голів колгоспу, бригадирів, механізаторів, ланкових, тобто про тих, хто багато зробив для села, «Легенди рідного краю», «Історія села», «Пам'ять війни», «Мій край — моя історія жива»...

Для краєзнавчого музею нам люди багато що подарували. Є навіть два самовари з панського маєтку, які приніс Микола Терентійович Мосійчук. Тобто чимало є різних речей.

Почали концентрувати й матеріали про старожилів та їх цікаву долю, запрошувати їх в школу на зустрічі. Збираємо матеріали про перших вчителів, тих, які давно працюють.

Люди зацікавилися тією справою, яку я роблю. Підходять, розповідають. А вже, так би мовити, оформлення моє. Щоправда, завдячую і вашим працівникам, які доводять мої матеріали до кондиції...

— **Краєзнавство для вас — це захоплення чи кредо вашого життя?**

— Ні, краєзнавство — то моє покликання і обов'язок. І люди дуже ці-

кавляться цією тематикою. Скажимо, була надрукована стаття про Мошони. Телефонують до мене:

— **Що ж ви, Григорівно, про Мошони писали, про Мичів, а де ж про Малатин, Матіївку?**

Відповідаю:

— **Ще немає вдосталь матеріалу. А ви мені допоможете написати про Матіївку...**

Іот Петро та Федір Ананійовичі Іллюки, Арсентій Маркович Звірківський зібрали матеріали про вітражі. Читали люди: Та й зараз з нетерпінням чекають моїх матеріалів. Я щиро вдячна їм. У кожному селі є кілька таких ентузіастів, які допомагають мені. Тому нерідко дивуюсь інфантильність окремих молодих людей, які кажуть: «А для чого воно, кому потрібне?». Зовсім іншої думки мої односельці. Скажимо, колишній бригадир, нині пенсіонер Леонід Михайлович Войтко розповів дуже цікаві історії (за Мошони я йому завдячую). Або Володимир Юхимович Мартинчук — цінитель краєзнавства, Марія Дмитрівна Захарук, вчителька-пенсіонерка. Дійсно, це люди, які люблять той край, де живуть, його історію.

В Мичеві добрими моїми помічниками є Людмила Войтук, Ніна Бондарчук, а відповідно у них є свої помічники. В Мичеві біля Андрія Хрольця є історичне урочище Кубло. І ось дізналися, що я буду писати про це. Іде син Хрольця підводою, зупиняється і каже:

— **Чули, що будете писати про Кубло, то батько просив нагадати, що раніше воно займало площу з півгектара, а зараз соток п'ять, бо розорали.**

Про урочище Шпиль напишу. Там десь 160 вулиць стояло батька моєї недалекої сусідки Ганни Павлівни.

Практично, спадкоємицею урочища Займисько могла стати Марія Григо-

рівна Мальчевська. В ньому росли 300 — 200-літні дуби і ще її дід Харитон пообіцяв дати батькові два з них. Але змінився час, прийшла інша влада, почали вирізувати дерева. На тому місці посадили учні комсомольський парк в шістдесятіх. Але безжальна рука практично понищила і це.

Для краси наших сіл, а тим більше в мене в цьому році був тридцятий випуск учнів, подала ідею директору школи В. П. Пилипай посадити з вихованцями дерева. Ідею підтримали й учні. Вася Генеральчук став бригадиром, самі знайшли коні, накопали в лісі молодняка. Висадили їх біля клубу, ФАПУ в Мошонах, вишеньки — біля сільради, всього більше 3000 деревець.

— **Бачу, у вас є багато помічників у всьому. А що б ви хотіли сказати нашим країнам?**

— **Хочу звернутися до людей: хто знає щось цікаве, історичне — давайте ми занотуємо все для нащадків. Як, скажимо, це зробив Михайло Тимофійович Андрійчук з Пустомит. Він сам намалював карту всіх урочищ і описав їх. Цікаві матеріали представили Ганна Панасівна і Микола Карпович Пилипай, Євген Арсенович Бойчук, повстанські пісні збирає Марія Іванівна Сенюх.**

Є така категорія людей, як переселенці. Мені Надія Трохимівна підказала цю тему. А взагалі люди багато чого цікавого підказують. І я вдячна сім'ям Катеринчиків, Пилипеїв, Калюжних з Пустомит та багатьом іншим. Буде в нас історія вулиць сіл, чимало цікавого записано від Олексія Михайловича Тхорука...

— **Звичайно, Валентино Григорівно, всім людям, які вам допомагають у вашій благородній справі, ми сьогодні не можемо згадати, хоч ви**

про них і розповіли. Ми знаємо й про те, що ви колекціонуєте старовинні гроші, облігації, дуже любите квіти, яких у вас велике багатство, знаєте нас на рослинах. Але передусім вас цікавлять люди, їх долі, історія краю. І цим ви відкриваєте минушину як для себе, так і для інших...

— **Це так. Наприклад, в бесіді з Володимиром Миколайовичем Хрольцем я дізналася багато цікавого, ще й побачила частину церковних архівів. Там знайшла родовідну свого свекра, починаючи з 1785 року, коли народився наш предок Влас. Ікона з написом, що вона подарована «крест'янином Герасимчуком Власом» з Малатина Пустомитівської церкви в 1835 році, вартістю 250 рублів (в той час дяк отримував за рік 50 р.), зберігається і нині в згаданій церкві.**

Отже, зібрано цікавого багато і задумів не менше. Про все не розповіси...

Я б хотіла звернутися, як краєзнавець, до своїх колег, до тих, кому небайдужа історія рідного краю: давайте разом створимо і відтворимо цю історію, яка з кожним роком покривається шаром забуття, бо відходять у вічність старожили. Знаймо свій рід і своїх ближніх. Окрім нас, цього ніхто не зробить.

— **Дякую за бесіду.**

**Розмовив
Євген ЛАНОВЕЦЬ.**

Оскільки Валентина Григорівна Герасимчук закохана в краєзнавство і воно — частина її життя, то сьогодні друкуємо фотознімок колишньої Валі 1960 року, дівчини з Житомирщини, яка знайшла постійну прописку у нашому районі. Тоді вона, як активна учасниця художньої самодіяльності, виступала в ролі Наталки Полтавки.